

EVOCAREA LUI CORNEL BUCUR PRIN PROPRIILE SCRISORI

Ioan OPRÎȘ*

Pe Cornel Bucur este foarte greu să-l asemui altuia dintre cei cunoscuți mie. Și, har Domnului! – am avut răgaz mare să număr mai mulți semeni între cunoscuții mei, îndeosebi cei din „lumea” muzeelor și a monumentelor, arheologi, istorici, etnografi, oameni de artă sau din sfera științelor, restauratori, arhitecți, biologi...

Sigur: n-are asemănare!

Ca unul care-l fixează în memorie așa cum era la examenul de admitere la facultatea clujeană de istorie din toamna anului 1960, figura lui Cornel revine periodic în etape și momente distincte, detașându-se de a altora prin chiar faptele sale. Intrat în muzeografie chiar de la începutul carierei (1965), – și nu oriunde, ci la Muzeul Brukenthal! – a avut șansa unei cariere profesionale excepționale. Aceasta-i fusese prefigurată chiar în anii studenției, când calitățile sale intelectuale, o voință clară de a-și lărgi cunoașterea științifică, o fermă insistență de afirmare în generație anunțau o personalitate ce era în căutarea locului potrivit darurilor sale. La muzeu și l-a găsit, aici a putut fi remarcat de învățatul Cornel Irimie, îndrumat și sprijinit de acesta, folosit chiar în împrejurările fericite ale desăvârșirii proiectului muzeografic gigantic al înființării Muzeului Civilizației și Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului. Promotorul acestuia, Cornel Irimie, are meritul necontestat de a fi dus ideile lui Romulus Vuia la o coerență și limpezime argumentată de mediul cultural recuperator sibian și susținută de vizionarismul unor intelectuali valoroși aflați în posturi-cheie la București¹.

În acele vremuri faste i-a fost dat lui Cornel Bucur să intre în „clubul” cel mai select, ca tânăr învățăcel într-ale etnografiei, primind tot sprijinul și încurajarea necesară. Destinul i-a făcut „semn” că Muzeul din Dumbravă era locul ideal pentru afirmarea sa profesională. Iar calitățile sale astfel au avut câmp liber de șlefuire, anunțând de timpuriu un lider.

* Universitatea „Valahia” din Târgoviște – România.

¹ Despre mentorul confratelui nostru – și steaua sa bună –, ca om hărăzit să-și pună amprenta pe timp, loc și semeni, vezi în *Cornel Irimie (1919-1983)*, Sibiu, Editura „Astra Museum”, Sibiu, 2003.

Despre evoluția sa muzeografică va vorbi și va scrie ulterior chiar el, punctând subiectiv, se înțelege, cursul desăvârșirii sale².

Am făcut deja mărturisiri și vor depune desigur și alții mărturii în acest sens, colegi, confrăți, foști studenți, puțini prieteni, martori ai căutărilor, stăruințelor, abnegației, dăruirii, orgoliilor și reușitelor muzeografice și viziunii de anvergură națională pe care Cornel Bucur le-a arătat cu prisosință. Unele de natură politică le-a prezentat chiar el în voluminoasa și expresiva luptă pentru reformă³.

Ca unul dintre cei care i-am prețuit efortul și sacrificiile, ba chiar l-am admirat pentru perseverență și reușite, bucurându-mă nu de puține ori de acestea, reunesc aici și acum câteva mărturii documentare. Acestea arată câte ceva din legăturile noastre comune, aparținând nu doar unei colegialități mereu recunoscută, ci și a ceea ce numim îndeobște prietenie.

*

În vara anului 1983, răspunzându-mi unei scrisori, mă înștiința că nu a primit confirmări la pachetele cu publicații trimise în Canada lui Sandy Gibb⁴ și nici de la cele trimise ambasadorului Canadei la București, Peter Roberts, cu privire la organizarea sub conducerea sa a unei vizite a corpului diplomatic acreditat la București, incluzând Sibiul și muzeul din Dumbravă. Îndeosebi vizita din anul precedent le-a înlesnit canadienilor nu doar o experiență de neuitat, ci și întâlnirea cu un muzeograf de talie internațională în persoana lui Cornel Bucur.

Întrucât Sandy Gibb anunțase o nouă vizită în România – incluzând și Sibiul – promitea să fie la muzeu la data programată (5-6 august), dar

² Corneliu Ioan Bucur, *50 de ani în căutarea identității*, Alba Iulia, Editura ALTIP, 2013; interviu cu Corneliu Ioan Bucur, în vol. *50 de ani de muzeu în aer liber în Dumbrava Sibiului în 18 interviuri*, editori: Ovidiu Baron, Lucian Nicolae Robu, Sibiu, Editura „ASTRA Museum”, 2013, p. 59-156.

³ Vezi Corneliu Ioan Bucur, *Războiul meu pentru reformă. Jurnal de front*, Sibiu, s.n., 2000; idem, *Războiul meu pentru moralitate în politică și excelență în cultură* (Sibiu, un caz exponențial), Ploiești, Editura Karta-Graphic, 2015.

⁴ Muzeolog canadian la Muzeul Canadian al Civilizației de la Ottawa, șefă de departament, membră și președintă a Comitetului Expozițiilor Internaționale a ICOM. A fost responsabilă desemnată de Canada a proiectului expoziției „Civilizația daco-geților în epoca clasică”, pe care România a prezentat-o în 11 țări europene și pe care a vizitat-o în 1981 la Viena. În respectiva calitate a vizitat România în mai multe rânduri și a stabilit cu colegii români toate aspectele tehnice și organizatorice legate de prezentarea expoziției în țara sa. În aceste împrejurări, împreună cu ambasadorul Peter Roberts și soția acestuia, Gleena (arheolog muzeolog), au vizitat și Muzeul din Dumbrava Sibiului, debutând o legătură culturală extrem de importantă. Din păcate, expoziția românească a eșuat fiind oprită în urma deciziei Elenei Ceaușescu, ceea ce a provocat o criză diplomatică, dar în schimb legăturile dintre specialiști s-au consolidat, colegii canadieni cunoscând exact situația.

Cornel mă aviza că... nu avea benzină pentru eventualele deplasări. Aștepta nerăbdător acea ocazie pentru a relua discuția cu Sandy Gibb „despre istoria civilizației tehnice europene”, temă ce l-a preocupat obsesiv și pe care dorea să o prezinte în Canada, sub forma unei expoziții. În acea vară tocmai fusese anchetat de CFI-ul Consiliului Culturii și Educației Socialiste, dar a ieșit „curat ca lacrima” și era bucuros de schimbările de conducere la Muzeul Brukenthal, unde tocmai a fost numit director Vasile Crișan, „un ficior fain din părțile Someșului de origine, om de caracter și care nu cred să devină vreodată sursă de stres”. Încă o informație adaugă încrederea pe care i-o acordau lui Bucur specialiștii: Georgeta Stoica și Maria Iacob, instructori de specialitate în Direcția muzeelor la CCES, l-au avizat de anchetă, astfel că aceasta nu l-a surprins⁵.

Dragă Franc,

Răspunzându-ți la epistolă, află că nu
am primit încă un mesaj de la Suedia,
câte, totuși noi, se cuvenea să dau un semn
de viață după primirea (șper) a volumului
Călii noastre și a celui de la Colacovul retrodictiv-
mar din 79. Ba aici de la amănunțiu am dat
naie unui proiect social organizațional în felul
lucru a întregului corp diplomatic acceptat
în România (faptul că nu s-a), poate într-un
moment de euforie după victoria forțată în
pale dăruție, la noi în sun omnia. Pe de vreme
să-și face o surpriză sau demersurile ale
diplomatice au fost învențiate de o singură persoană
ștefani din partea corporativă. Mai ști?

Voi face totul să-ți fie pe 5/6 aug. în Sibiu
și să-ți fie pe Suedia. Ai, da, și un venit
pe care să-ți poți cumpăra o mașină și o mea
o țară îndrăgite în cu rătăciră de ocuparea
fac față unei la nevoia - a celui în Sibiu
de cînd eu stăruie pe căminul a părinților
(de pînă în în afloarea filioasă a servicii, de
reputație mea).

As p. locuț în direcția mea sunt în Sibiu
chiar în locuț de viață în Sibiu, și în Sibiu
am copiat noi de gânduri și pe un material ca cel
face - și un se face - pe un material ca cel
românească, despre istoria și cultura noastră europeană.

Scrisoare de la Corneliu Ioan Bucur, 21 iunie 1983 (p. 1)

⁵ Cf. scrisoarea manuscrisă, semnată, datată 21 iunie, Sibiu, în Arhiva Muzeului Național de Istorie a României, fond Ioan Opreș.

Sunt, numai necazuri și furturi,
 mai alinate de-o vreme deșind ne-a
 venit noul director - un prior fost
 din partea Smeșului de Brigue, om de
 caracter și care nu vede să dămă breodote
 o sumă de stress, după câte am avut pînă
 acum în oportunități așcutite cu condumna
 Recent am auzit că sunt reclamat la CCF
 și Banca de Contol Financiar - București
 Cum pînă în prezent nu sînt curate
 sau lămurite în acest noi dezvoltat și creșterii
 fidele astia și ucleris și asumenca creșterii
 a CCF din care sîntuș am fost cumă la Curia
 în timp ce tot verlată fostuș activi, în
 jurul cu du-ady și contabilul și, au pot
 Levea sancționată în avertizările și amuzi
 se, rone, gasta este un trisut și care
 te pune să-ți plătești storică, care ne-a uclerit
 fostora pe planul caracterului și creșterii
 după cum pînă sîntuș Sli.
 Depele suspomenitate reclamate stiu multe
 Sna storică și Jacob care nu mi-ai vrbuit
 mine, și nu-au avertizat avertizări pînă tute
 (cit și poate de discuit) și-ai fost nu vrbie
 storică, de vei putea - tot discuit - să afli depe
 și vrbie roberit
 De mai afli în alți date depe vrbie
 drebii tăi astuș și-ai deși de vrbie
 Cu puterile drebii
 at tuș Smeș

Scrisoare de la Corneliu Ioan Bucur, 21 iunie 1983 (p. 2)

În acea vară, după vizita reprezentantei Canadei, prilej de a întări simpatia și chiar admirația pentru muzeografia din România⁶, familia Bucur a avut răgaz pentru un concediu la mare. Pe o carte poștală, reprezentând Mamaia, Cornel Bucur scria că se însorea dar gândurile-i rămăseseră la cele lăsate în muzeul din Dumbravă „pe foc mocnit”. Mă ruga să-l conving pe profesorul Virgil Cândea, secretarul general al Asociației „România” – importantă instituție pentru promovarea schimburilor culturale – să participe la colocviul de la Sibiu; la fel, să urmăresc la Editura Științifică și Enciclopedică unde era în pregătire volumul *Mărginimea Sibiului* ca acesta să cuprindă întregul și voluminosul capitol redactat de el⁷.

Carte poștală trimisă de la Mamaia de Corneliu Ioan Bucur (față)

⁶ Este de precizat semnificația acestei aprecieri întrucât orizontul muzeografic al doamnei Gibb era de talie internațională, iar la Ottawa, sub conducerea ei, un grup de 25 de specialiști (muzeografi, conservatori, designeri, arhitecți și informaticieni) lucrau pentru prezentarea expozițională în noul sediu al muzeului canadian.

⁷ Cf. carte poștală, cu datele poștei 8 august (Mamaia) și 20 august (București), în *loc. cit.*, supra.

puși pe treabă – risipiți și fără un liant temeinic (cu resorturi instituționale) între noi” și deplângea că „nu-l mai văd pe Ion [Godea] trimestrial”⁸.

Din nou și insistent mă ruga să-i fac „darul” de a-l convinge și aduce la Sibiu, la Muzeul Tehnicii Populare pe profesorul Virgil Câdea și astfel să-și asigure o alianță culturală puternică⁹.

Dragă Teancu
 Am tăcut de gândul meu de a nu
 pune în presă produse de studiu
 din băgămintii tăi.
 De parcă că nu pot face în el-
 asă cum s-ar cere - nu model ar
 tin, simplus și puțin cunoscut de presă
 ca să nu de la cerere (pentru unii
 mai rezonanți), într-o stare capotă
 superioară a cercetării științifice
 lucrătorii din muzee
 ce sînt de rîde? Oră tocere mai de
 pe lângă cunoscut sau pămîntii corolului
 să influențeze acest organ meu
 Am ferma o vorbire să arată țara
 (și poate și) să se poată de arătat în
 microscopul focală într-o direcție
 directă sau la un succes.
 Lucrul acesta / numai eu știu cum și
 cum) înainte încercări la Trig. Oltului
 mare, reiau țara Bucei, ultima pe
 Velestruțul nordic fiind țara Hatgului.

Scrisoare de la Corneliu Ioan Bucur, 9 ianuarie 1988 (p. 1)

⁸ Confratele Ioan Godea era din anul 1984 pe drumul exilului, rămânând în Canada. Vezi mai multe informații în Ioan Opriș, *Fără de Ioan Godea* (16 iunie 1943 – 26 decembrie 2014), în „etno.brașov.ro, percepții, medii culturale, comunicare”, Brașov, nr. 7-8/2013-2016, p. 231-238.

⁹ Cf. scrisoare, manuscrisă, Sibiu, 9 ianuarie 1988, în *loc. cit.*, supra.

muncă ca - deo ai vrato - în
 în care să trec minute pe Vlcea,
 Gory, Shuaj și Mehăduti.
 Ce mi urbat ai fi sa implinesc pe la
 60-70 ani o simțată a istoriei civilizatei
 românești din fouele limitate ale
 meridionalism - și o spirită ni procesului
 de gestate a neamului.
 Pina una alta, mă lupt cu edificarea
 complexului cultural-creativ Shuinoa
 și mișcării care să prindă și gâdura foz.
 și să valoreze superior, potentele mari
 opente de baza constituente aici
 sunt sansa marii marțesime unspajin
 la unelul Coss (J. Doinu)
 de locot. ca, sunt eu - cu citiva de buntă
 rediută și pută pe treabă - ridipiti și
 foză, eu, laudă, și mișcării (cu resortin
 instituționale) în to voi.
 onerari, vorbel de bine venite de
 la nu om ca tunc (mai alor de citad
 mai mari vad pe eu & trei unestral) un;
 fiind mișcării.
 Te iubesc, țoș pe țoș și ai țoș.

Scrisoare de la Corneliu Ioan Bucur, 9 ianuarie 1988 (p. 2)

Ps. Cumpul unui operi dorul mult vreau
 să-l aduci pe prof. Căndu Costin
 la MTP.
 Asociația Română nu poate răzbi
 sine die răzbi de acest tip, de
 de spirit în act creată românească
 tal sursele de promovare pot fi totuși
 a MTP prin Asociație în sine
 exploatarea "cu beneficii reciproce"
 "suastipulare a noi vesti de la voi
 circa poteci n (dacă noi suntem
 trambuc poteci!) Cu drag -
 J.

Scrisoare de la Corneliu Ioan Bucur, 9 ianuarie 1988 (p. 3)

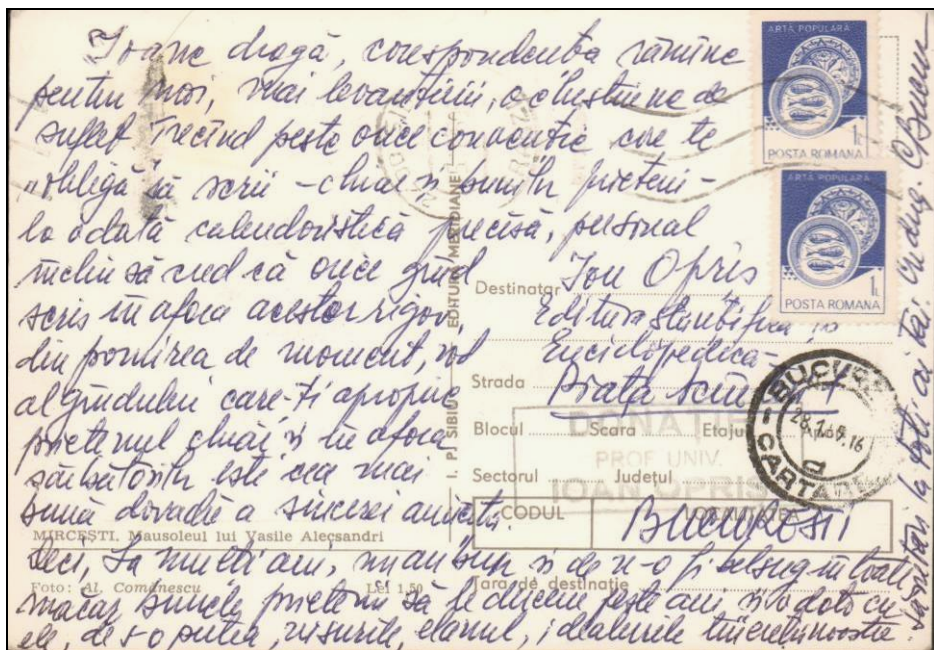
Scrisoare de la Corneliu Ioan Bucur, 9 ianuarie 1988 (plic)

Acel deceniu, care va încheia curând o lume cu atâtea restricții absurde, izolatoare pentru cultura românească și lipsită de speranțe pentru români, se exprima, în esența sa, și prin legăturile dintre oameni, din care cele epistolare au sensul lor adânc. Iată, la 28 ianuarie 1989, pe o carte poștală ce reprezenta Mirceștii lui Vasile Alecsandri, trimisă mie de Cornel Bucur, acesta scria: „Ioane dragă, corespondența rămâne pentru noi, mai levantini, o chestiune de suflet. Trecând peste orice convenție care te «obligă» să scrii – chiar și bunilor prieteni – la o dată calendaristică precisă, personal înclin să cred că orice gând în afara acestor rigori, din pornirea de moment, rod al gândului care-ți apropie prietenul chiar și în afara sărbătorilor este cea mai bună dovadă a sincerei amicitii. Deci, la mulți ani, un an bun și n-o fi belșug în toate, măcar bunele prietenii să le ducem peste ani și o dată cu ele, de s-o putea, visurile, elanul, idealurile tinereții noastre. Sănătate la toți ai tăi. Cu drag, Cornel Bucur”¹⁰.

Carte poștală de la Corneliu Ioan Bucur, 28 ianuarie 1989 (față)

¹⁰ Cartea poștală reprezintă de fapt mausoleul în care odihnește poetul și se găsește în *loc. cit.*, supra.

Carte poștală de la Corneliu Ioan Bucur, 28 ianuarie 1989 (verso)

Gânduri profunde pentru cei care-și puseseră mari speranțe în destin la începutul carierei profesionale, în 1965, și care credeau încă în prietenia lor și la început de an 1989. Oarecum acestea anunțau necunoscutele căi pe care vor merge fiecare, într-un ritm de-a dreptul turbionar ce a schimbat multe destine.

De la sfârșitul aceluși an, destinul lui Cornel Bucur va anunța revanșa așteptărilor acumulate îndelung, potrivit-se întru totul temperamentului său de luptător de nestăvilit și unei energii debordante având în prim plan Muzeul Civilizației și Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului¹¹. Lider înăscut, deja recunoașterea sa publică nu mai putea fi oprită. Printre idealurile sale a pus de atunci în mișcare forța și cultura sa, lucrând neostoit pentru a impune muzeul pe cel mai înalt pedestal științific și cultural. Acestea toate l-au condus și spre viața politică – și aici avea de recuperat, ca fiu al unui inginer valoros oprit în evoluția sa profesională datorită opțiunilor politice –, căutând să compenseze ceea ce n-au reușit cei dragi lui. A pus în respectiva lucrare

¹¹ Vezi referențialul catalog semnat de prof. dr. Corneliu Ioan Bucur, *Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „Astra” (Dumbrava Sibiului)*, Sibiu, Editura „ASTRA Museum”, 2007.

totul, sacrificând timp, familie, o viață comodă, sprijinindu-l o bună sănătate și o voință de invidiat. Despre reușitele și avatarurile sale datorate politicii a mărturisit singur – sigur că la subiectivitățile sale vor adăuga și alții –, pentru mine rămânând însă demersul său obsesiv dedicat ridicării peste toate și în toate a muzeului din Dumbravă. Merită așadar din plin recunoștința celorlalți pentru acest nobil scop.

În ajunul Crăciunului 2000, Corneliu Bucur aștepta „noua echipă la conducerea Ministerului Culturii precum pământul ars de secetă, ploaia. Spre tine și spre dl ministru Theodorescu se îndreaptă acum toate speranțele mele și ale colegilor din rețeaua națională și din instituția noastră. De cum te cunosc, sunt convins că nu mă (ne) vei dezamăgi. Eu (noi) vom fi alături de tine, de voi. Totul este să ne acorzi încredere, să ne dorești alături, să putem face o echipă chiar mai bună ca odinioară”. Încrăzător în buna credință a noastră și în energiile noi, prietenul Corneliu Bucur mărturisea: „Am învățat mult în ultimii ani. Problema culorii politice nu va fi un impediment (te voi ține la curent!)”¹².

Felicitare de Crăciun de la Corneliu Ioan Bucur (față)

¹² Cf. felicitare manuscrisă cu antetul Muzeul Astra, f.d., f.l., semnată, în *loc. cit.*, supra.

meritelor și devoțiunii tale, a experienței și capacității manageriale” îmi erau adresate de „toți aștriișii și membrii clanului meu, la început de An Nou, Deceniu, Secol și Mileniu”¹³.

Anul Nou cu sava toată putere de muncă,
 prețurile statorniciei și dăruirea (ca să se
 ferască de tot ce te prădăse mai vaită în
 noua decenială) și succes pe măsura meritelor
 și devoțiunii tale, a experienței și
 capacității manageriale.
 Mi urăsc toți aștriișii
 și membrii clanului
 meu, la început de An
 Nou, Deceniu, Secol și
 Mileniu. Pentru că nu știu
 de se vor putea să mă
 înțelegă în tradiția
 culturală a strămoșilor.
 Cu prețurile nou
 secret de stat,
 Ion Opris
 Mădărilă, Cluj
 și Cuștin
 Bucuți
 Muzeul ASTRA Sibiu, România
 Photo Dumitru Budrală

Felicitare de Anul Nou de la Corneliu Ioan Bucur

¹³ Cf. vedere Muzeul ASTRA (foto Dumitru Brudală), manuscrisă, f.d., f.l., semnată, în loc. cit., supra.

O încheia semnatarul cu o dorință, sperând și-n stimularea mea, ca unul care îi știam și-i prețuiam amintirile, lucrând împreună pentru Open Gate-Romania (1999): realizarea la Sibiu, a Festivalului Tradițiilor Culturale din România după modelul lui Smithsonian Folk Life Festival¹⁴.

În generația sa, bine pregătită și nu lipsită de valori afirmate național, Cornel Bucur rămâne un reper pe care, sper ca în scurt timp, cu numeroase argumente, recunoașterea publică, cinstindu-i devoțiunea, îl va trece în rândul modelelor de urmat.

Împreună cu Corneliu Ioan Bucur, Viorel Căpitanu și Radu Stancu, Sinaia, Peleş, 27 aprilie 1993

¹⁴ Idem.

Împreună cu Corneliu Ioan Bucur, Victor Olaru și colegii restauratori la predarea iconostasului mănăstirii (în prim-plan IPS Episcopul Calinic al Argeșului și Muscelului și Acad. Răzvan Theodorescu), Curtea de Argeș, decembrie 2000

Corneliu Ioan Bucur în compania acad. Augustin Buzura, ing. Grigore Popescu și Ioan Opriș, pregătind participarea României la Smithsonian Folk Life Festival (1999)

Corneliu Ioan Bucur în compania acad. Augustin Buzura, ing. Grigore Popescu și Ioan Opreș, pregătind participarea României la Smithsonian Folk Life Festival (1999)

Corneliu Ioan Bucur și unul dintre meșterii săi preferați